

15 Ιουνίου – ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ

Η 15η Ιουνίου καθιερώθηκε ως Παγκόσμια Ημέρα Κατά της Κακοποίησης των Ηλικιωμένων, προκειμένου να ευαισθητοποιηθεί το παγκόσμιο κοινό, όσον αφορά στην κακομεταχείριση που υφίστανται οι ηλικιωμένοι ακόμη και μέσα στο ίδιο τους το σπίτι, από ανθρώπους της οικογένειάς τους ή ανθρώπους υπεύθυνους για τη φροντίδα τους γενικότερα.

Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Η ηλικία και η ανάγκη υποστήριξης δεν μπορούν ποτέ να είναι η αφορμή για επιβολή περιορισμών, αφαίρεσης ανθρώπινων δικαιωμάτων και αρχών ελευθερίας του ατόμου που ορίζονται από ένα δημοκρατικό σύνταγμα. Το προχωρημένο της ηλικίας σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπει στέρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλά τα ηλικιωμένα άτομα θα πρέπει να συνεχίσουν να ζουν και να αντιμετωπίζονται ίσα με τα υπόλοιπα μέλη μιας κοινωνίας και να προστατεύουν πάντα το απαραίτητο δικαίωμά τους να απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους.

Η μεγάλη πλειοψηφία ευπαθών και ευπρόσβλητων σε κακοποίηση ηλικιωμένων είναι γυναίκες: 2 στους 3 ηλικιωμένους άνω των 80 ετών στην Ευρώπη είναι γυναίκες. Περισσότερο από το ένα τρίτο αυτών των γυναικών υποφέρει από την νόσο του Αλτσχάιμερ ή από άνοια, γεγονός που τις καθιστά ακόμα περισσότερο ευπρόσβλητες σε κακοποίηση.

Η κακομεταχείριση εκδηλώνεται ως βία, εκμετάλλευση, παραμέληση ή παράλειψη, ενώ περιστατικά κακομεταχείρισης που έχουν σημειωθεί παγκοσμίως είναι τραυματισμοί, αφυδάτωση, πλημμελής εφαρμογή θεραπευτικής αγωγής και άλλα. Η πιο φανερή μορφή κακοποίησης είναι η άσκηση σωματικής βίας, όπως είναι το χτύπημα, χαστούκισμα ή οι κλωτσιές.

Ως ψυχολογική κακομεταχείριση θεωρείται η βίαιη συμπεριφορά που συμπεριλαμβάνει απειλές, ταπείνωση ή λεκτική κακοποίηση, όπως για παράδειγμα να αποκαλέσει κάποιος τον ηλικιωμένο με υποτιμητικούς χαρακτηρισμούς ή να τον αντιμετωπίζει γενικότερα σε μόνιμη βάση, σαν ένα

μικρό παιδί, αφαιρώντας του έτσι την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα που έχει σαν ηλικιωμένος.

Η καταχρηστική και ασεβής χρήση των χρημάτων ή της περιουσίας του ηλικιωμένου από άτομο εμπιστοσύνης του με τρόπους που αναγκάζουν τον ηλικιωμένο να φοβάται να μιλήσει και να δείξει την δυσαρέσκειά του θεωρείται οικονομική κακοποίηση. Για παράδειγμα, κάποιος που πιθανά προσφέρεται να πληρώνει τους λογαριασμούς του ηλικιωμένου, αλλά στην πραγματικότητα κρατάει τα χρήματα για δικό του όφελος ή δίνει ψευδή αναφορά στον ηλικιωμένο σχετικά με το πού πραγματικά ξόδεψε τα χρήματα του. Μορφή κακοποίησης μπορεί να θεωρηθεί ακόμα και η χρήση ειδών διατροφής που ανήκουν στον ηλικιωμένο από κάποιον άλλον χωρίς να τον ενημερώσει ή να ζητήσει την άδεια του ή με σκοπό να μην αντικαταστήσει ό,τι πάρει.

Άλλη μορφή κακοποίησης είναι η σεξουαλική κακομεταχείριση, οποιαδήποτε, δηλαδή, επαφή ή άγγιγμα σεξουαλικού χαρακτήρα, χωρίς τη συναίνεση του ατόμου ή με άτομο που δεν είναι σε θέση να συναινέσει, όπως η σεξουαλική παρενόχληση, επίθεση σεξουαλικού χαρακτήρα ή χειρονομίες ή πράξεις που προσβάλλουν την αξιοπρέπεια κάποιου στο πεδίο της γενετήσιας ζωής του.

Υπάρχουν, όμως, και άλλα – λιγότερο φανερά – είδη κακοποίησης.

Όταν στον ηλικιωμένο δεν δίνεται φαγητό, ρουχισμός ή άλλη προσωπική φροντίδα που είναι απαραίτητη, έχουμε παραμέληση. Αυτές είναι καθημερινές ανάγκες για την ομαλή επιβίωση του ηλικιωμένου. Παραμέληση θεωρείται και η έλλειψη φροντίδας για την αλλαγή βρώμικων ή βρεγμένων ρούχων ή η μη διάθεση σωστής φαρμακευτικής αγωγής.

Η κακοποίηση μπορεί να είναι και μη σκόπιμη. Μπορεί να είναι το αποτέλεσμα έλλειψης γνώσης, κατανόησης ή εκπαίδευσης. Υπάρχει, ακόμα, και η πιθανότητα το άτομο που την προκαλεί άθελά του να μην αντιλαμβάνεται ότι κακοποιεί τον ηλικιωμένο και του προκαλεί αγωνία και μελαγχολία.

Μη σκόπιμη κακοποίηση μπορεί να συμβεί και από έλλειψη χρόνου ή έλλειψη αξιολόγησης στις προτεραιότητες των αναγκών του ηλικιωμένου.

Οποιαδήποτε και αν είναι η μορφή κακοποίησης, είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι δεν θα πρέπει να αφήνουμε τα περιθώρια να συμβαίνει και θα πρέπει να την σταματάμε με κάθε τρόπο.

Κακοποίηση μπορεί να συμβεί σε οποιονδήποτε και οπουδήποτε. Ανεξάρτητα, όμως από το πού μπορεί να βρίσκεται ο ηλικιωμένος δεν θα πρέπει να επιτρέπουμε να υποφέρει από κακοποίηση.

“Γιατί όμως τόσο λίγα περιστατικά κακοποίησης γίνονται γνωστά, σε σημείο η κακοποίηση ηλικιωμένων να είναι ένα έγκλημα που παραμένει κρυφό;”

Φαίνεται να υπάρχει μια άρρητη συμφωνία ότι ο ηλικιωμένος δεν ζητά ιατρική βοήθεια, δεν αποκαλύπτει σε κανέναν τι συμβαίνει και ο γιατρός δεν τον ρωτά.

Κάποιοι από εκείνους που υποφέρουν από κακοποιητικές συμπεριφορές σε βάρος τους αρνούνται να καταγγείλουν την κακοποίηση, επειδή φοβούνται την εκδικητικότητα του θύτη ή ότι αν το καταγγείλουν θα αναγκαστούν να ζήσουν σε ίδρυμα, επειδή εξαρτώνται πλήρως από τον δράστη για την ικανοποίηση βασικών αναγκών τους, επειδή ντρέπονται να καταγγείλουν ότι μέλος της οικογένειάς τους έχει τέτοια συμπεριφορά, ή επειδή πιστεύουν ότι η αστυνομία δεν μπορεί να βοηθήσει πραγματικά.

Ο ηλικιωμένος που δέχεται κακοποίηση, βιώνει έντονα συναισθήματα και σκέψεις. Ο κάθε ηλικιωμένος πιθανά να έχει διαφορετικές αντιδράσεις σε ό,τι του έχει συμβεί. Συνήθως νιώθουν ανήσυχoi, σοκαρισμένοι, λυπημένοι, φοβισμένοι ή ακόμα και ενοχές για την κατάστασή τους, πράγμα που σημαίνει ότι θα είναι πολύ δύσκολο για τον ηλικιωμένο να μιλήσει γι αυτό που του συμβαίνει και το σπουδαιότερο να ζητήσει βοήθεια .

Πιθανά ο ηλικιωμένος να βιώνει αδιέξοδο για το αν πρέπει ή όχι να μιλήσει για το πρόβλημά του ενώ πιθανές αιτίες μπορεί να είναι :

1. Το άτομο που προκαλεί κακοποίηση να είναι κάποιο αγαπημένο ή έμπιστο πρόσωπο του ηλικιωμένου.
2. Ο ηλικιωμένος μπορεί να είναι εξαρτημένος από αυτό το άτομο, επειδή τον φροντίζει γενικά ακόμα και με οικονομική υποστήριξη.
3. Ο ηλικιωμένος να νιώθει ότι του «αξίζει» μία τέτοια συμπεριφορά.
4. Ο ηλικιωμένος να ανησυχεί ότι σε περίπτωση που μιλήσει για το πρόβλημά του το άτομο που τον κακοποιεί θα θυμώσει μαζί του και ότι δεν θα έχει πια την φροντίδα του.
5. Ο ηλικιωμένος να έχει αμφιβολίες αν θα τον πιστέψουν όταν πει τι του συμβαίνει.

6. Ο ηλικιωμένος δεν γνωρίζει ποιόν να πλησιάσει για να εξομολογηθεί το πρόβλημά του.
7. Ο ηλικιωμένος να πιστεύει ότι σε περίπτωση που εμπλέξει για επίλυση του προβλήματός του κάποιον οργανισμό ή αρμόδιο πρόσωπο, θα θεωρηθεί αδύναμος.
8. Ο ηλικιωμένος να πιστεύει ότι το πρόβλημά του είναι πολύ ασήμαντο ή ότι δεν πρόκειται να αλλάξει κάτι ακόμα και αν αποκαλύψει το πρόβλημά του.

Πρέπει συνέχεια να φροντίζουμε να τους υπενθυμίζουμε ότι δεν είναι μόνοι τους και ότι ανά πάσα στιγμή μπορούν να έχουν την βοήθεια που χρειάζονται.

Άτομα που είναι κοντά σε ηλικιωμένο που δέχεται κακοποίηση, πιθανά να νιώσουν ότι κάτι δεν πάει καλά ή να έχουν παρατηρήσει κάποιες αλλαγές στον ηλικιωμένο:

1. Αλλαγές στην συμπεριφορά του ηλικιωμένου όπως θλιμμένος, θυμωμένος ή μελαγχολικός.
2. Αλλαγές στην εμφάνιση, όπως το να φοράει τα ίδια ρούχα και να μην πλένεται.
3. Αλλαγές στον τρόπο ζωής, καθημερινά ή κατά περίπτωση, να αρνείται πια να βγαίνει έξω, να μην καλοδέχεται επισκέπτες ή να ισχυρίζεται ότι δεν αντέχει πια να κάνει πράγματα που έκανε πριν.
4. Τραυματισμοί, οι οποίοι εμφανίζονται συχνά, όπως μελανιασμένα μάτια, μελανιές σε άλλα σημεία του σώματος ή σημάδια από μαχαίρι ή άλλο αιχμηρό αντικείμενο.
5. Αδικαιολόγητη ή ασυνήθιστη δυσκολία στα οικονομικά του, όπως απλήρωτοι λογαριασμοί ή άλλα χρέη.
6. Υπερβολικά ανήσυχη αντίδραση σε οτιδήποτε φυσιολογικό και συνηθισμένο.
7. Αναζήτηση της προσοχής πολλών ανθρώπων, σημάδι ότι ο ηλικιωμένος νιώθει περισσότερο ασφαλής όταν έχει άλλους ανθρώπους γύρω του.
8. Σημάδια φόβου, όταν κάποιο συγκεκριμένο άτομο εισέρχεται στο δωμάτιο που βρίσκεται ο ηλικιωμένος.
9. Εμφανή σημάδια έλλειψης σωστής σίτισης, όπως απώλεια βάρους.

Σε περίπτωση που κάποιος αντιληφθεί ότι κάποιος γνωστός του ηλικιωμένος παρουσιάζει κάποια από τα παραπάνω σημάδια, πρέπει να τον πλησιάσει και να τον βοηθήσει να καταφέρει να ανοιχθεί και να πει το πρόβλημά του, ώστε να του παρασχεθεί βοήθεια. Δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να αγνοηθούν τα σημάδια που βλέπει κάποιος.

1. Αν ανησυχήσουμε για κάποιον, ας προσπαθήσουμε να είμαστε ανοιχτοί και ειλικρινείς μαζί του για ο,τιδήποτε υποψιαζόμαστε ότι βιώνει.
2. Ας δώσουμε στον ηλικιωμένο την ευκαιρία να μιλήσει. Ας τον κάνουμε να νιώσει ότι είμαστε πρόθυμοι να τον ακούσουμε.
3. Κάποιος ηλικιωμένος πιθανά να θέλει να μιλήσει, αλλά ίσως να ανησυχεί για το πώς μπορεί να αντιδράσουμε. Είναι σημαντικό να παραμείνουμε ήρεμοι, όταν ο ηλικιωμένος αρχίσει να μας μιλάει για την κακοποίηση που δέχεται.
4. Ο ηλικιωμένος πιθανά να μας ζητήσει να του υποσχεθούμε ότι δεν θα φανερώσουμε το πρόβλημά του σε κάποιον άλλον. Είτε είμαστε κοντινός του συγγενής, φίλος ή επαγγελματίας φροντιστής, να είμαστε πάντα ειλικρινής μαζί του και ποτέ να μην του δώσουμε ψεύτικες υποσχέσεις.
5. Θα πρέπει να ρωτήσουμε τον ηλικιωμένο τι θα ήθελε να γίνει για αυτή την περίπτωση.
6. Θα πρέπει να προσπαθήσουμε να του εξηγήσουμε ποιός θα μπορούσε να βοηθήσει, προτείνοντάς του σε ποιόν θα μπορούσαμε να απευθυνθούμε εκ μέρους του, αν ο ίδιος δεν μπορεί να το κάνει.

Πρέπει να ξέρουμε ότι για πολλούς ανθρώπους που βιώνουν κακοποίηση μπορεί να χρειαστεί πολύς χρόνος, μέχρι να βρουν το κουράγιο να ανοιχτούν και να ζητήσουν βοήθεια.

Ας μην ξεχνάμε ότι οι περισσότερες από τις συμπεριφορές κακοποίησης ενός ηλικιωμένου ατόμου αποτελούν ποινικό αδίκημα και όποιος το αντιλαμβάνεται έχει υποχρέωση να το καταγγείλει. Είναι αναφαίρετο δικαίωμα όλων των ανθρώπων να ζουν χωρίς τον φόβο πιθανής ή υπαρκτής κακοποίησης, παραμέλησης ή γενικότερα εκμετάλλευσης. Όλοι έχουμε το δικαίωμα να νιώθουμε και να ζούμε με ασφάλεια.

ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΕΧΕΤΑΙ ΤΗΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ.

**Η ΒΟΗΘΕΙΑ ΥΠΑΡΧΕΙ
ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΣΕ ΟΛΟΥΣ.**